

Kopsavilkums Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītāja atzinumam par Šengenas Informācijas sistēmas jauno juridisko pamatu

(Pilns šā atzinuma teksts angļu, franču un vācu valodā ir pieejams EDAU tīmekļa vietnē: www.edps.europa.eu)

(2017/C 200/08)

Šengenas Informācijas sistēma ("SIS") ir viena no lielākajām un ilgāk pastāvējušām liela mēroga informācijas sistēmām, kas atbalsta ārējo robežu kontroli un sadarbību tiesībaizsardzības jomā Šengenas valstīs. Pēc trim sistēmas otrās paaudzes darbības gadiem Komisija veica vispārēju novērtējumu. Ņemot vērā novērtējuma rezultātus, 2016. gada 21. decembrī tika prezentēta tiesību aktu pakete, ar ko atceļ spēkā esošo SIS juridisko pamatu. Šis juridiskās izmaiņas veidoja daļu no plašākiem uzlabojumiem attiecībā uz ārējo robežu pārvaldību un Eiropas Savienības iekšējo drošību, reaģējot uz terorisma draudu un būtiska migrantu pieplūduma radītajiem izaicinājumiem.

EDAU norāda uz notiekošajām apspriedēm par sadarbību starp ES liela mēroga informācijas sistēmām, tostarp SIS, kas izveidotas, lai risinātu konkrētajā brīdī aktuālas vajadzības. Tādējādi ir izstrādāts sarežģīts tiesiskais regulējums migrācijas jomā, robežu pārvaldībā un policijas sadarbībā. Šajā saistībā EDAU vēlas mudināt likumdevēju uz turpmākām pārdomām ārpus pašreizējiem priekšlikumiem par konsekventāku, saskaņotāku un visaptverošāku tiesisko regulējumu ES liela mēroga informācijas sistēmām robežu pārvaldībai un drošībai, kas pilnībā atbilst datu aizsardzības principiem.

Tiesību aktu paketē ietilpst trīs regulu projekti par policijas un tiesu iestāžu sadarbību, robežkontroli un atgriešanu. Šo priekšlikumu nolūks galvenokārt ir labāk atbalstīt Eiropas Savienības atgriešanas un pretterorisma politiku, saskaņot valstu procedūras, izmantojot SIS, un uzlabot sistēmas drošību.

EDAU, apzinoties savu uzdevumu kā centrālās SIS sistēmas uzraudzības iestāde, atzinīgi novērtē priekšlikumos datu aizsardzībai veltīto uzmanību un konsekvenci ar citiem tiesību aktiem, kas saistīti ar datu aizsardzību.

EDAU uzskata, ka jaunu datu kategoriju, tostarp jaunu biometrisku identifikatoru ieviešana izraisa jautājumu, vai piedāvātās izmaiņas ir nepieciešamas un ir samērīgas, un tāpēc priekšlikumi būtu jāpapildina ar ietekmes uz tiesībām uz privāto dzīvi un tiesībām uz datu aizsardzību, kas nostiprinātas ES Pamattiesību hartā, novērtējumu.

Turklāt lielākais to iestāžu skaits, kam ir piekļuve sistēmai, rada bažas par galīgo atbildību un pārskatatbildību attiecībā uz personas datu apstrādi, ko veic dažādas iesaistītās personas. Priekšlikumiem atsevišķos gadījumos ir labāk jāprecizē piekļuves tiesības dažāda veida brīdinājumiem SIS. Šajā saistībā īpaša uzmanība jāvelta dažādu lietotāju, kam ir piekļuve sistēmai, nozīmi, pienākumu un piekļuves tiesību sadalījumam.

Visbeidzot, EDAU aicina labāk pamatot datu saglabāšanas perioda pagarināšanu attiecībā uz brīdinājumiem par personām, kā arī sniedz virkni papildu ieteikumu priekšlikumu turpmākai uzlabošanai.

1. IEVADS UN PAMATINFORMĀCIJA

1. Šengenas Informācijas sistēma (turpmāk – "SIS") tika izveidota 1995. gadā saskaņā ar Konvencijas, ar ko īsteno Šengenas nolīgumu⁽¹⁾, 92. pantu. Otrās paaudzes Šengenas Informācijas sistēma (turpmāk – "SIS II") sāka darbību 2013. gada 9. aprīlī uz šādu juridisko instrumentu pamata:

— Regula (EK) Nr. 1987/2006⁽²⁾ attiecībā uz SIS II izmantošanu trešo valstu valstspiederīgo, kas neatbilst ieeļošanas vai uzturēšanās Šengenas zonā nosacījumiem, pārbaudei,

⁽¹⁾ Konvencija, ar ko īsteno 1985. gada 14. jūnija Šengenas nolīgumu starp Beniluksa Ekonomikas savienības valstu valdībām, Vācijas Federatīvās Republikas valdību un Francijas Republikas valdību par pakāpenisku kontroles atcelšanu pie kopīgām robežām, 1990. gada 19. jūnijs (OV L 239, 22.9.2000., 19. lpp.).

⁽²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 20. decembra Regula (EK) Nr. 1987/2006 par otrās paaudzes Šengenas Informācijas sistēmas (SIS II) izveidi, darbību un izmantošanu (OV L 381, 28.12.2006., 4. lpp.).

- Padomes Lēmums 2007/533/TI ⁽¹⁾ attiecībā uz *SIS II* izmantošanu policijas un tiesu iestāžu sadarbībā krimināllietās un
  - Regula (EK) Nr. 1986/2006 ⁽²⁾ attiecībā uz dalībvalstu dienestu, kas atbildīgi par transportlīdzekļu reģistrāciju, piekļuvi *SIS II* ⁽³⁾.
2. Komisija 2016. gadā veica *SIS* novērtējumu pēc otrās paaudzes trīs gadu darbības ⁽⁴⁾. Ņemot vērā novērtējuma rezultātus, tika noteikta nepieciešamība uzlabot sistēmas efektivitāti un lietderīgumu. Šajā kontekstā Komisija 2016. gada 21. decembrī nāca klajā ar trim priekšlikumiem regulām, kas ir daļa no pirmā tiesību aktu kopuma saistībā ar Šengenas Informācijas sistēmu:
- Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai par Šengenas Informācijas sistēmas (*SIS*) izveidi, darbību un izmantošanu robežkontroles jomā, ar ko groza Regulu (ES) Nr. 515/2014 un atceļ Regulu (EK) Nr. 1987/2006 (turpmāk – “*SIS* priekšlikums par robežkontroli”) ⁽⁵⁾,
  - Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai par Šengenas Informācijas sistēmas (*SIS*) izveidi, darbību un izmantošanu policijas sadarbības un tiesu iestāžu sadarbības krimināllietās jomā, ar ko groza Regulu (ES) Nr. 515/2014 un atceļ Regulu (EK) Nr. 1986/2006, Padomes Lēmumu 2007/533/TI un Komisijas Lēmumu 2010/261/ES (turpmāk – “*SIS* priekšlikums par policijas un tiesu iestāžu sadarbību”) ⁽⁶⁾ un
  - priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai par Šengenas Informācijas sistēmas izmantošanu trešo valstu valstspiederīgo, kuri dalībvalstīs uzturas nelikumīgi, atgriešanu (turpmāk – “*SIS* priekšlikums par atgriešanu”) ⁽⁷⁾.
3. Šajā kontekstā jāpiebilst, ka Komisija tuvākajos mēnešos plāno iesniegt otro tiesību aktu priekšlikumu par *SIS* kopumu, lai uzlabotu tās sadarbību ar citām liela mēroga IT sistēmām ES, balstoties uz Augsta līmeņa ekspertu grupas par informācijas sistēmām un sadarbību secinājumiem ⁽⁸⁾.
4. EDAU norāda, ka *SIS*, kā arī citas pašreizējās (un jaunas ierosinātās) liela mēroga ES informācijas sistēmas veido daļu no plašākiem apsvērumiem, ko uzsākusi Komisija, par to, kā padarīt datu pārvaldību un izmantošanu gan robežu pārvaldības, gan drošības nolūkā efektīvāku un lietderīgāku. EDAU saprot, ka šādu apsvērumu mērķi ir pēc iespējas vairot pašreizējo informācijas sistēmu ieguvumus un izstrādāt jaunas un papildinošas darbības, lai novērstu trūkumus. Viens Komisijas noteiktais paņēmieni, kā šos mērķus var sasniegt, ir sadarbības nodrošināšana starp ES informācijas sistēmām, tostarp *SIS* ⁽⁹⁾.
5. EDAU norāda, ka plašais liela mēroga ES informācijas sistēmu klāsts skaidrojams ar īpašajām vajadzībām, kas risinātas, balstoties uz norisēm iestāžu, politikas un juridiskajā kontekstā. Tādējādi ir radies sarežģītu tiesiskā regulējuma un pārvaldības modeļu kopums.
6. Šajā kontekstā EDAU mudina likumdevēju uz pārdomām ārpus pašreizējiem priekšlikumiem par konsekventāku, saskaņotāku un visaptverošāku tiesisko regulējumu, ar ko ES datubāzes plašākai pārvaldībai un tiesībsargsardzībai labāk integrē tādu modernu datu aizsardzības pamatprincipu kopumu kā mērķa ierobežošanas, jaunākās drošības pielietošana, samērīgi datu saglabāšanas periodi, datu kvalitāte, integrēta datu aizsardzība, izsekojamība, efektīva uzraudzība un preventīvas sankcijas par nepareizu izmantošanu.

⁽¹⁾ Padomes 2007. gada 12. jūnija Lēmums 2007/533/TI par otrās paaudzes Šengenas Informācijas sistēmas (*SIS II*) izveidi, darbību un izmantošanu (OV L 205, 7.8.2007., 63. lpp.).

⁽²⁾ OV L 381, 28.12.2006., 1. lpp.

⁽³⁾ Šos tiesību aktus papildina Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 16. aprīļa Regula (ES) Nr. 515/2014, ar ko kā daļu no Iekšējās drošības fonda izveido finansiālā atbalsta instrumentu ārējām robežām un vīzām un atceļ Lēmumu Nr. 574/2007/EK (OV L 150, 20.5.2014., 143. lpp.), ar ko tika izveidots finansiālais atbalsts *SIS II* izveidei.

⁽⁴⁾ Komisijas ziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei par otrās paaudzes Šengenas Informācijas sistēmas (*SIS II*) novērtējumu saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1987/2006 24. panta 5. punktu, 43. panta 3. punktu un 50. panta 5. punktu un Lēmuma 2007/533/TI 59. panta 3. punktu un 66. panta 5. punktu (COM(2016) 880 final).

⁽⁵⁾ COM(2016) 882 final.

⁽⁶⁾ COM(2016) 883 final.

⁽⁷⁾ COM(2016) 881 final.

⁽⁸⁾ Komisijas Lēmums 2016/C 257/03 (17.6.2016.), papildinformācija pieejama: <http://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=groupDetail&groupDetail&groupID=3435>

⁽⁹⁾ 2016. gada 6. aprīļa paziņojums “Spēcīgākas un viedākas robežu un drošības informācijas sistēmas” (COM(2016) 205).

7. Attiecībā uz pašreizējo priekšlikumu EDAU atzinīgi novērtē to, ka Komisijas dienesti neoficiāli konsultējās ar to, pirms tika pieņemta tiesību aktu pakete par *SIS II*. Tomēr tas pauž nožēlu, ka ļoti īsā termiņā, kā arī priekšlikumu sarežģītības un apjoma dēļ tajā laikā nebija iespējams sniegt būtisku ieguldījumu.

5. SECINĀJUMI

52. Kopumā EDAU norāda uz pašreizējā ES informācijas sistēmu stāvokļa sarežģītību un vēlas mudināt likumdevēju uz pārdomām ārpus pašreizējiem priekšlikumiem par konsekventāku, saskaņotāku un visaptverošāku tiesisko regulējumu ES liela mēroga informācijas sistēmām robežu pārvaldībai un tiesībaizsardzībai, kas pilnībā atbilst datu aizsardzības principiem.
53. EDAU atzinīgi vērtē uzmanību, kas visā *SIS* priekšlikumu izstrādes procesā pievērsta datu aizsardzībai. Taču tas saskata pilnveides iespējas šādos jautājumos.
54. EDAU vēlas uzsvērt, ka (datu aizsardzības) ietekmes novērtējuma neesamība neliedz pilnībā novērtēt pašreizējā *SIS II* juridiskajā pamatā piedāvāto izmaiņu nepieciešamību un samērīgumu. Jo īpaši ņemot vērā riskus, kas rodas, sistēmā ieviešot jaunas datu kategorijas, jo īpaši jaunus biometriskos identifikatorus, EDAU iesaka novērtēt, vai ir nepieciešams apkopot un izmantot šādus datus *SIS* un vai to apkopošana ir samērīga.
55. Attiecībā uz *EBCG* komandu, ar atgriešanu saistīto uzdevumu izpildē iesaistītā personāla un migrācijas pārvaldības atbalsta komandu dalībnieku piekļuvi *SIS* EDAU uzsver, ka lielais datu apstrādē iesaistīto personu skaits nedrīkst radīt neskaidras pārskatatbildības robežas starp *EBCG* aģentūru un dalībvalstīm. Tāpēc tas iesaka priekšlikumos precizēt, ka galīgā atbildība un pārskatatbildība personas datu apstrādē piemīt attiecīgajām dalībvalstu iestādēm, kas tiks uzskatītas par "kontrolrieriem" saskaņā ar ES datu aizsardzības tiesību aktu.
56. Turklāt *EBCG* komandām, ar atgriešanu saistīto uzdevumu izpildē iesaistītajam personālam un migrācijas pārvaldības atbalsta komandu dalībniekiem nevajadzētu būt piekļuvei visām *SIS* brīdinājumu kategorijām, bet gan tikai tām, kas attiecas uz atbilstošās komandas misiju. Vienlaikus priekšlikumos ir nepārprotami jānorāda, ka piekļuvi *SIS* ir jāierobežo, vienīgi kompetento iestāžu pārstāvjiem atļaujot tai piekļūt.
57. Tāpat EDAU vēlas vārst likumdevēja uzmanību uz nepieciešamību pilnībā pamatot brīdinājumu par personu datu saglabāšanas perioda pagarināšanas samērīgumu no trim gadiem, kā tas noteikts spēkā esošajā juridiskajā pamatā, līdz pieciem gadiem piedāvātajā tiesību aktu paketē.
58. Papildus iepriekš aprakstītajiem galvenajiem jautājumiem EDAU ieteikumi šajā atzinumā attiecas arī uz šādiem priekšlikumu aspektiem:
- drošības incidentu ziņošana,
  - informācijas kampaņa,
  - sistēmas arhitektūra,
  - automātisko numurzīmju atpazīšanas sistēmu lietošana,
  - sistēmas sagatavotie statistikas dati.
59. EDAU ir gatavs arī turpmāk sniegt ieteikumus attiecībā uz priekšlikumiem, arī saistībā ar visiem deleģētajiem vai īstenošanas aktiem, kuri pieņemti saskaņā ar ierosinātajām regulām un kuri var ietekmēt personas datu apstrādi.

Briselē, 2017. gada 3. maijā

Eiropas datu aizsardzības uzraudzītājs

Giovanni BUTTARELLI